

- K. L.

Tallinna Maleva

Toimetuse ja tallitus
Kaarli t. 8.
Tallinna maleva staap.
Telef. 9-98.

Kuulutuste hind:
Kuulutuste küljel 8 s. mm. 1 veerul;
Teksti ees 16 s. mm. 1 veerul;
Tekstis 20 s. mm. 1 veerul
Kaitseliitlastele 50% hinnaalandusega.

Ilmub 1 kord nädalas.

Tellimise hind

postiga 1 kr. aastas.

Tellimis' võetakse vastu peale maleva
staabi kättesaadavate malevkondade staapi-
des ja naiskodukaitse juhatustes.

Teated

Nr. 7.

Neljapäeval, 13. detsembril 1928. a.

I aastakäik.

Käskkiri kaitseliidu Tallinna male- vale

Nr. 43.

12. detsembril 1928. a.

§ 1.

Avaldan teadmiseks Soome saadikult Eestis h-ra minister Vuorimaa alt saadud kirja:

„Tallinna maleva ja Teie oma poolt õnnesoovi-telegrammi näol ülesnäidatud tähelepanu puhul Soome XI iseseisvusepäeval täna Teid südamest ja palun Teid esitada mu tänu ka Tallinna malevale.

Minu soov on, et need südamlikud suhted, missugused olen näinud olevat Eesti ja Soome kaitseliitlaste vahel, edaspidigi areneksid meie mõlemate maade õnneks. Soovin parimat edu Tallinna malevale ja ta energilisele juhile.“

§ 2.

Ilus eeskuju leidis järeletegemist: I malevkonna härrad B. Valther, R. Staden, H. Mickvitz ja A. Vaha annetasid kokku 9 krooni maleva lasketiiru ehitamiseks. Avaldan neile oma parimat tänu.

§ 3.

Palun kõiki pidutegelasi, kellel veel aruanded, korjanduslehed, raha ja muud maleva pidusse puutuvad asjad maleva staapi ära andmata, teha seda hiljemalt laupäevaks, 15. detsembriks s. a., kella 10.

§ 4.

Palun kõiki kaitseliidu loterii tähtede müüjaid kasutada veel ülejäänud lühikest aega, s. o. vaevalt kaks nädalat, ja kõik nende käes olevad piletid ära müüa. Maleva staap arvestab sellega, et ükski pilet müüjatelt ta-

gasi ei tule, näidates seda ka oma aruannetes peastaabile.

Pileteid võib veel lisaks saada maleva staabist. Loterii väljaloosimise tähtaega milgi tingimusel ei pikendata.

§ 5.

Avaldan kõigile 8. ja 9. detsembril maleva poolt korraldatud peo heaks kordaminekuks kaasa aidanud pealikele, malevlastele ja naiskodukaitse liikmeile suurimat tänu.

§ 6.

Lõuna malevkonna pataljoni pealiku h-ra J. Trummi poolt on „Maleva Teadete“ toetamiseks annetatud 10 krooni. Täna annetuse eest.

§ 7.

Määrän malevkondade vahtkonna kaitseliidu staapi 1929. a. jaanuarikuu peale kindlaks järgmiselt:

I-ne malevkond 1., 9., 20.
Ida malevkond 3., 13., 21., 27.
Lõuna malevkond 2., 6., 10., 14., 18., 22., 28.

VI malevkond 4., 15., 23., 26., 31.
Kalevi malevkond 5., 16., 24., 29.
Toompea malevkond 7.
Tehniline malevkond 8., 25., 30.
Sadama malevkond 11.
Eskadron 12., 19.
Patarei 17.

§ 8.

Kinnitan Kopli malevkonnas koh-tadele, arvates 7. detsembrist s. a.: h-ra dr. Peeter Boldini — malevkonna sanitaarpealikuks ja h-ra Mihkel Russini — malevkonna sidepealikuks.

Õiendus: Ljh. nr. 673.

F. Pinka,
kolonel-leitnant,
Tallinna maleva pealik.

„Maleva Teated“.

1) Järgmine ja viimane „Maleva Teadete“ number sel aastal ilmub 20. detsembril. Uuel aastal ilmub esimene number 3. jaanuaril.

2) „Maleva Teadete“ väljaandmine on seotud suurte kuludega, kuna tellimise hind on seevõrra väike, et ta kaugeltki kulusid ei kata, seepärast oleks väga soovitatav, et kaitseliitlased ise oma häälekandjat toetaksid. Kõige paremini võiks seda teha „Maleva Teadetes“ kuulutamise ja kuulutuste korjamisega „M. Teadetes“ avaldamiseks, saavutades seega kaks head — reklaamides oma kaupa ja toetades oma lehte. Kaitseliitlane-kaubatarvitaja astub parema meele-ga kauplusse, mille omanik seisab ka kaitseliidu ridades.

Kuulutuste korjajaile makstakse protsendid.

Maleva pealik.

Malevkonna pealike järjekorraline koosolek

peetakse ära teisipäeval, 18. skp., kell 6 õht. maleva staabis. Päevakorras: 1) „Maleva Teadetes“ kuulutuste korjamine, 2) loterii piletite lõplik müük ja muud küsimused.

Maleva pealik.

Käskkiri nr. 26 kaitseliidu Tallinna maleva I malevkonnale

11. detsembril 1928. a.

§ 1.

Uueks malevkonna liikmeks on vastu võetud kodanik Arnold Estam, elukoht Varblase tän. 5—18.

Määrän tema II komp. Riigi trü-kikoja rühma.

§ 2.

Malevkonnast on lahkunud ja liikmete nimekirjast kustutatud:

1. Bruno E y l a n d I komp., lahkunud hädise tervise tõttu,
2. Boris L i l l e m a n n I komp., sõitnud välismaale,
3. Eduard H i o b II komp., läinud üle maleva orkestrisse,
4. Villem L i e d e m a n n II komp., asunud elama Pärnu.
5. Evald L a s b e r g II komp., võetud kaitsevække.

Alus: Juhatus prot. 11. XII 28. a. nr. 77.

§ 3.

I komp. I rühma pealik Karl O j a on jõudnud puhkuselt tagasi ja asunud oma ametikohuste täitmisele, arvates 1. skp.

Tema ajut. aset. Roman L e p i s t i l asuda oma otsekoheste ülesannete täitmisele.

Alus: Ljh. nr. 220.

§ 4.

I malevkonna naisjaoskond korraldab pühapäeval, 16. detsembril s. a., malevkonna staabi ruumes malevkonna liikmete lastele jõulupuu. Alus kell 17.

Eeltööde korraldamiseks reedel, 14. skp., sealsamas koosolek naisliikmetele kell 19.

§ 5.

II küti klassikatsed sooritanud I komp. III r. pealiku abi K. K r o o n b e r g i tervitan malevkonna nimel ja soovin edu tuleviku tööks.

G. N e u m a n s k r a f t, I malevkonna pealik.

Käsk kiri

Tallinna maleva Ida malevkonnale.

Nr. 6.

11. detsembril 1928. a.

§ 1.

16. detsembril s. a. pühitseb Ida malevkond oma neljandat aastapäeva. Neli aastat on möödunud ajast, mil Tallinna II ja III politseijaoskondade rajoonides elavad meeskodanikud relvastusid, et kaitsta kodumaad. Need mehed, kelle rinnas leegitseb kustumatu armastuse tuli isamaa vastu, on kogu aja teinud püsivat tööd, et alati olla valmis, kui seda läheb tarvis kodu kaitseks. Kindel

Meesterahva rätsepaäri

M. Andreesen

Tallinn

Rataskaevu tn. 14,

kõnetr. 17-54.

Täiendav saadefis Inglismaalt kõige uuemaid five o'clock ülikonna- ja talvemantliriideid kohale jõudnud.

distsipliin, hea sõbralik vahekord ja raugematu energia — need on Ida malevlaste põhimõtted.

Käesoleva aasta 16. detsember on malevkonnale kahekordseks pühaks, sest sel päeval saab malevkond endale lipu. Lipu annetas naiskodukaitse Ida jaoskonna liige pr. Alma Hellat ja selle valmistab jaoskonna esinaine pr. R. Reite. Lipu üleandmine ja õnnistamine sünnib Kadriorus lossiplatsil.

Pealikuil ja malevlasil lipu vastuvõtmiseks koguneda täies relvastuses malevkonna staabi juure kella 11-ks hommikul, naiskodukaitse liikmetel aga kell 11,45 Kadrioru lossi ette.

Usun, et sel tähtsal päeval, mil malevkond saab lipu, ei jää ükski pealikega malevlane ilmumata. Iga tõsine malevlane ilmub tingimata lipu õnnistamisele ja vastuvõtmisele, sest sellega näitab ta, et soovib malevkonna ridades edasi olla ja igal ajal, kui selleks tuleb tarvidus, kodumaa kaitseks välja astuda. Olgu sel päeval iga naiskodukaitse liige ja malevlane oma kohal.

§ 2.

Määrán:

- 1) lipu aukompanii pealikuks kompanii pealiku Ed. K i v i,
- 2) lipukandjaks veltveebel J. N a b a l i j a
- 3) lipu assistentideks kompanii pealiku abi P. N õ u m i ja rühmapealiku A. L e n s e n i.

§ 3.

Kinnitan:

3. pataljoni 1. kompanii II rühma 1. jao pealikuks mlv. A. V a h t e l i j a
  3. pataljoni 1. kompanii II rühma 2. jao pealikuks mlv. V. B i r g i,
- mõlemad 4. detsembrist s. a. arvates.
- Õ i e n d u s: 3. pataljoni pealiku ettekanne 4. XII s. a.

§ 4.

Allpool loetletud kodanikud lugeda malevkonna liikmeteks vastuvõetuks ja määrán:

2. pataljoni 1. kompaniisse:

1. Harry Juliuse p. L o m p, elukoht Poska tn. 15—1, ja
3. pataljoni 2. kompaniisse:
2. Otto Jüri p. N i i m a n n, elukoht Paekivi tän. 2—7.

§ 5.

Kinnitan naiskodukaitse Ida jaoskonna peakoosoleku poolt 25. novembril s. a. valitud juhatusesse: esinaiseks Rose Reite, sekretäriks Hermide Rebane ja liikmeteks Johanna Heyduk, Katarina Münth ja Helmi Kaber. Õ i e n d u s: aj. määruse § 18 ja teadaanne nr. 39.

§ 6.

Vabastan 2. pataljoni I kompanii I rühma pealiku härra H. S o o n e rühma pealiku kohalt oma palvel ja määrán sama rühma pealiku kohuste täitjaks härra N. K i v i, 4. dets. s. a. arvates.

Õ i e n d u s: 2. pataljoni pealiku ettekanne 23. nov. ja 4. dets. s. a.

§ 7.

Härra H. S o o n e lahkumisest rühma pealiku kohalt, kus tema väsimata mitmed aastad töötanud, on tõsiselt kahju. Arvesse võttes härra Soone elukutset ja aastaid tegutses ta suure usinuse ja kohusetundega kaitseliidu ridades. Härra Soonet sai igale poole. Kui korraldati kursusi maleva poolt, oli härra Soone üks esimestest, kes jao- ja rühmapealiku katsed sooritas heade tagajärgedega, kui oli muu tegevus, oli ta ikka asjast huvitatud. Samuti on ta ka malevkonna majandusliku seisukorra tõstmiseks teinud väsimata tööd. Härra Soone lahkumise puhul rühma pealiku kohalt ütlen temale teenistuse nimel tänu. Minu tänu on väike, aga see tänu, mis ütleb temale kallis kodumaa, kelle kaitseks härra Soone on olnud alati valmis, on palju suurem, ja emakese maa soovid, et tema pinnal

alati valitseks rahu, tiivustagu iga kaitseliitlast ja ka neid, kes veel ei ole kaitseliidus, relva kätte võtma ja vahvasti valvel olema.

Loodan, et härra Soone, jäädes edasi kaitseliidu ridadesse ja malevkonna juhatusse, jätkab sama püsivalt oma tööd, kui vaid tema vähene aeg seda lubab.

J. Klaar,
malevkonna pealik.

Käskkiri Tallinna maleva VI malevkonnale

Nr. 9.

12. detsembril 1928. a.

§ 1.

Härradele pealikutele ja malevlastele, kes õppenädala ja kontrollkogunemise puhul 3., 4. ja 5. dets, kohale ilmusid, avaldan seega oma südamlikkutänu ja lugupidamist. Teie ilmumine andis tunnistuse teie kõrgesti arenenud kohusetundest ja korraarmastusest. Ärgu olgu meie ridades ühtki teist suuremat sundijat distsipliinis ja kohusetäitmisel kui oma isiklik sügavam veendumus, vennalik ühistunne ja ühtekuuluvus. Kui teised ilmuvad kohale, kuidas võiksin, tohiksin või suudaksin mina siis puududa! Kõige halvem ja kardetavam vaenlane, kes esimeses järjes tuleb hävitada, on leigus ja ükskõiksus. Mahasee vaenlane!

Mul on kahju neist tublidest kaitseliitlastest, keda igapäevsed töö- ja ametikohused takistasid nendel õhtutel kohale ilmumast. Kuid väga kahetsemisväärt nähtuseks tuleb lugeda, et paljud lihtsa leiguse pärast ilmumata jäid.

Teen kompaniipealikuile kohuseks kõige lähemal ajal mulle esitada õppenädalale ja kontrollkogunemisele mitteilmunute nimekirjad ühes ärajäämise põhjustega.

§ 2.

Kinnitan I kompanii Noorte rühma pealiku abiks reservleitnant Karl

Behrsini, arvates 1. detsembrist s. a.

Õiendus: Kompaniipealiku ettekannet 10. XII 28. a.

§ 3.

Kinnitan I kompanii I rühma I jao pealikuks h-ra Friedrich Stockmari, arvates 1. novembrist s. a., ja sama rühma II jao pealikuks h-ra Ernst Tetsmanni, arvates 1. detsembrist s. a.

Õiendus: Kompaniipealiku ettekannet 10. XII 28. a.

§ 4.

Kinnitan malevkonna relvurpealiku abiks h-ra Arnold Luukmanni, Posti kompaniist, arvates 1. detsembrist s. a.

Fr. Uibopuu,
VI malevkonna pealik.

Kalevi malevkonna malevlastele.

Malevkonna järjekorraline laskeharjutus ja püsside proovimine peetakse pühapäeval, 16. skp., Tondi lasketiiril.

Malevlastel ja malevkonna orkestril koguneda kell 9 malevkonna staapi.

Malevkonna pealik.

Käskkiri nr. 9 kaitseliidu Toompea malevkonnale.

12. detsembril 1928. a.

§ 1.

Lugeda 3. kompanii pealik F. Rose puhkuselt tagasi tulnuks ja oma kohuste täitmisele asunuks.

Kompanii pealiku abil A. Tamme asuda oma otsekoheste kohuste täitmisele.

§ 2.

Lahkunuks lugeda alljärgnevad malevlased, ühtlasi kompanii nimekirjast kustutada:

Kreimann, Helmuth — 1. kompanii; Pomerants, Arthur — 3. kompanii.

§ 3.

Uuteks malevlasteks on vastu võetud alljärgnevad kodanikud ja arvatakse malevkonna koosseisu:

Tarkpea, Robert — 1. komp., Kuslapuu, Konstantin — 1. komp.; Kurg, Vladimir — 1. komp.; Pruul, August — 2. komp.; Lindemann, Viktor — 2. komp.; Unt, August — 2. komp.

§ 4.

Vabastada kaitseliidu teenistuskohuste täitmisest ajutiselt:

1) 1. komp. m/l. Tirmann, Richard — välja arvatud laskeharjutused, erateenistuse tõttu kompanii pealiku ettekandel.

2) 3. komp. m/l. Less, Artur — üheks aastaks tervislikkuldel põhjustel arstitunnistuse põhjal.

K. Terras,
malevkonna pealik.

Käskkiri kaitseliidu Kopli malevkonnale.

Nr. 11.

Reedel, 7. detsembril 1928. a.

Malevkonna neljas aastapäev.

Saabunud on jälle aastapäev. Aastapäevad on harilikult nagu kilomeeterpostid rännakul, kust võidakse vaadata tagasi käidud tee peale. Neli aastat on möödunud intensiivses töös kodukaitseks. Neli aastat vankumata tahet olla valvel tõendab, et kodumaa heaoleku küsimuse tähtsust mõistetakse. Valvel olla ja mitte väsida näitab, et mehed, kes haaranud kodukaitseks relva, seda ka kanda suudavad.

Kopli malevlased on möödunud aja vältel saavutanud nii mitmelgi alal, nagu laske ja spordi alal, silmapaistvaid tagajärgi ja nähtavalt jõudnud

Kaitseliitlased!

Peastaap maksab iga loterii tähe omanikule 1.000 senti juful, kui loosimine edasi liukafakse. Seepärast varustage end igaüks loterii tähega.

Nõudke pileteid müügiks maleva staabist.

edasi õppealal. Saavutatud tagajärjed andku uut hoogu ja kiskugu kaasa ka neid, kes teistest maha jäänud.

Puudutades majanduslikku ala pean kriipsutama alla, et ka siin on saavutatud rahuldavat edu, sest peale kindla ja avara kodu, mis omal ajal Eestis oli esimene, on malevkond suutnud muretseda ka muu varustuse, inventari, spordi- ja õppeabinõud. Selle soetamisel on olnud tegevad mitte üksi malevkonna juhatus ja vastavad pealikud, vaid ka naiskodukaitse jaoskond ja malevlased, kes kogu oma jõu ja tahtmise toonud isamaa altarile.

Ei saa jätta nimetamata, et malevkonnale tema majanduslikus tegevuses on näidanud üles suurt abi ja vastutulelikkust endine Bekkeri tehase hoolekogu ja praegune sekvestri-valitsus. Ei saa jätta nimetamata ka seda tihedat koostööd ja heanaaberlikku vahetööd Kalevi üksiku pataljoni, mis pärit juba malevkonna algpäevilt.

Ei suuda püsida mingi ühing või selts, kui tal puudub üksteisest arusaamine ja kindel tahe jõuda ühiselt oma eesmärgile. Kui kodumaa vabandusvõitluste aegjärgul parem isamaa pojad üksteisele kätt sirutades kokku astusid ja võitlusse ruttasid, siis oli neil üks ja ülim eesmärk kaitsta oma kallist kodu ja võita oma rahvale vabadus. Selle vabaduse on saavutanud nad suurte heitluste tagajärjel.

Rasketes heitlustes arvuliselt üle oleva vaenlase vastu langes palju vapraid ja parimaid kodumaa poegi. Nende isamaa-armastus ja ennastohverdus kohusetunne jäägu meile alati eeskujuks ja nende mälestamine olgu meie pühimaks kohuseks. Mis oleks aga meie kohus? Meie kohus ja ülim ülesanne on kaitsta seda kodu ja vabadust, mis meie rahva paremate poegade verrega võidetud, kaitsta viimse veretilgani.

Selleks soovin teile jõudu ja püsivust edaspidiseks, ühtlasi avaldan südamlikku tänu kõigile pealikuile, malevlasile, juhatajatele ja naiskodukaitse jaoskonnale tehtud töö eest.

Loodan, et tulevikus teie väljendate veel suuremat energiat kodukaitsetöös.

A. Terras, kapten,
malevkonna pealik.

Käskkiri kaitseliidu Kopli malev- konnale

Nr. 12.

8. detsembril 1928. a.

§ 1.

Avaldan teadmiseks, et relvade, laskemoona ja muu varustuse väljandmine ja tagasivõtmine relvurpealiku poolt sünnib malevkonna staabis igal kesknädalal kella 19—21.

§ 2.

Res. sõjaaegne ametnik F. M ä g g i kandis ette, et ta on 7. skp. Tallinna tagasi jõudnud ja asunud ametikohuste täitmisele. Pealik E. Nystenil pöörduda oma otsekoheste kohuste täitmisele.

Alus: ksk. nr. 10 § 4 ja pealik M ä g g i ettekanne 7. dets. s. a. nr. 40.

§ 3.

8. skp. vahtkonna raamatut järele vaadates leidsin, et raamatus puuduvad 23., 24., 25. novembri, 5., 6. ja 8. detsembri kohta vastavad vahtkonnade pealikute märkused, millest järeldan, et tähendatud päevadel vahtkonda määratud pealikud korralikult oma kohuseid ei täitnud. Nõuan kõigilt pealikuilt täpset vahtkonna määruste täitmist ja nende rikkujad võtan tulevikus vastutusele.

§ 4.

Nimetan I kompanii I rühma malevlase August R a u d s e p a malevkonna sidepealiku abiks, rühmapealiku vormi kandmise õigusega, arvates 7. dets. s. a.

Alus: I kompanii pealiku ettekanne 7. XII 28. a. nr. 41.

§ 5.

20. novembriks s. a. korraldatud propaganda-kinoõhtule malevkonna staabis oli ilmunud nii vähe malevlasi, et loeng pidi ära jääma. Niisugune loidus ja ükskõiksus malevkonna elu vastu peab malevkonnast kaduma. Loodan, et tulevikus malevlased loengute ja kinoõhtute vastu tunnevad rohkem huvi, muidu oleksid korraldajate püüded ja kulud asjata ja kaoks tahe malevlastele meeletahutuseks midagi pakkuda.

§ 6.

Nimetan k.-l. Niilenderi I kompanii I rühma II jao pealiku

abiks, vabastades sellelt kohalt malevl. E. A l l a p e r d i, arvates 7. detsembrist s. a.

Alus: I kompanii I rühma pealiku ettekanne.

A. Terras, kapten,
malevkonna pealik.

Nõmme malevkonna II rühma malevlastele.

Pühapäeval, 16. detsembril s. a., on II rühmal Pääsküla lasketiirul laskeharjutus.

Koguneda lasketiirule I ja II jaol kella 10-ks ja III jaol kella 11.

II rühma pealik.

Käskkiri Tehnilisele malevkonnale

Nr. 2.

11. detsembril 1928. a.

§ 1.

Pühapäeval, 2. dets. s. a., peetud kompaniide vahelisel laskevõistlusel tuli esimesele kohale ja omandas malevkonna poolt väljapandud rändauhinna I kompanii reduts. silmade arvuga 345.

II kompanii jäi teisele kohale reduts. silmade arvuga 306,9.

Kompaniide vahelisest laskevõistlusest osavõtnud malevlased omandasid järgm. jäädavad auhinnad:

I-ne auhind — arvelükat — Ed. Rinne (64 silma).
II-ne auhind — lauakell — Rud. Leufeldt (58 silma).
III-as auhind — nulltsirkel — Vold. Pikson (57 silma).
IV-as auhind kõige nõrgemale laskjale — Solo-Sect — H. Kukkur (2 silma).

§ 2.

Samal päeval peetud rekordlaskevõistlusel tuli:

I kohale — Vold. Pikson ja omandas I rändauhinna — montekristo (72 silma).

II kohale — Bald. Tramborg ja omandas II rändauhinna — baromeetri (70 silma).

§ 3.

Järgmised üliõpilased lugeda malevkonna liikmeteks vastuvõetuks, sisse kanda kompanii ja häire nimekirjadesse ja määrata:

II komp. II rühma:
285. Helder, Arnold — Kaupmehe

12—2; 286. Koot, Boris — Juureveo 13—1; 288. Mikk, Johan — Kreutzwaldi 15—3.

I komp. II rühma:

287. Veimann, Martin — Kreutzwaldi 15—3.

§ 4.

Malevkonnast lahkunuks lugeda ja kompanii ja häire nimekirjadest kustutada järgmised malevlased:

272. Birkenberg, Viktor; 181. Paalberg, Evald; 90. Neumannskraft, Egon; 12. Tedro, Richard; 265. Konsin, Kari; 84. Sulg, Rudolf; 103. Rööpson, Bruno; 60. Jakobson, Edgar; 108. Oldt, Endel; 185. Sibul, Karl; 215. Perv, Juulius; 62. Sepp, Elmar; 149. Pops, Erich; 88. Sepp, Voldemar; 11. Prik, Alfred; 39-v. Varik, Ludvig.

§ 5.

Järgmised malevlased on oma elukohad muutnud, nimekirjades teha vastavad parandused:

281. Tõnisberg, Dimitri — Koitudula 14—3; 204. Lentsmann, Arnold — T. Kuninga 34—1-a; 106. Abram, Adrian — Rannavärava p. 11—7; 154. Abram, Valdeku — Rannavärava p. 11—7; 208. Soosaar, Hans — Puuvilja 6—6.

§ 6.

Järgmised malevlased on paigutatud ümber: II komp. I rühmast — I komp. II rühma:

128. Ksenofontov, Aleksei; 194. Kaik, Jaanus; 220. Rähesoo, Aleksander; 238. Johanson, Boris; 265. Liping, Harald,

samast rühmast — I komp. III rühma:

46. Nuss, Juulius; I komp. II rühmast kustutada: 284. Leufeldt, Rudolf.

§ 7.

Avaldan relvurpealiku teadaande: Malevlaste relvade kontrollimiseks ja kordaseadmiseks viibin igal teisipäeval kella 16,30—17,30 malevkonna staabis, Pikk t. 20, II korral. Palun malevlasi, kelle relvad ei ole korras, tähendatud ajal pöörduda minu poole. Ühtlasi tuletan meele, et relvade korrashoidmiseks tuleb täpselt kinni pidada üldistest juhtnöördest, missugused eelmistes „Maleva Teadetes“ juba avaldatud.

H. V. Reier,
malevkonna pealik.

Käskkiri kaitseliidu Tallinna maleva eskadronile.

Nr. 16.

12. detsembril 1928. a.

§ 1.

Aastapäeva puhul, 16. dets. s. a., on eskadronil paraad, millest osavõtt on sunduslik kõigil eskadroni liikmeil. Ilmuda paraadile püssiga (täädgita), mõõga ja padrunitaskuga varustunult. Kellel vormiriided puuduvad, tulevad käesidemetega. Koguneda mitte hiljem kui kell 9,30 eskadroni staabis Kaarli tän. nr. 8.

§ 2.

Laupäeval, 15. ja esmaspäeval, 17. detsembril s. a., on eskadronil maneežisõit soojas maneežis Gonsiori tän. nr. 15. Sõidust osa võtta soovijail koguneda vastavatel päevadel Juhkentalis üksiku eskadroni kasarmute juures kell 18.

§ 3.

Üksikasjalist informatsiooni paraadi asjus antakse soovijaile laupäeva õhtul, 16. dets., õppuse ajal maneežis.

Eskadroni pealik.

Ratsasõidu demonstreerimine.

Pühapäeval, 16. skp., korraldab maleva eskadron maneežis, Gonsiori tän., ratsasõidu demonstreerimise igasuguste huvitavate numbretega kaitseliidu orkestri saatel. Sissepääs maksuta — sisseminekul vähemalt ½ kaitseliidu loterii piletit lunastamisel.

Algus kell 13.

Maleva patarei.

Palun maleva patarei liikmeid hiljemalt esmaspäevaks, 17. skp. minule teha teatavaks, missugused raamatud on neile minu poolt tarvitamiseks välja antud.

Patarei pealik.

Maleva orkester.

Maleva orkestri liikmeil koguneda pühapäeval kella ½10 homm. maleva staapi. Ilmuda tingimata kõikidel vormis.

Orkestri pealik.

Keemiline sõda.

Nagu viimases numbris nägime, võib maailmasõjas tarvitatud sõjagaasid nende mõjult inimesele jagada viide gruppi. Esimesse gruppi kuuluvad kõik ained, mis inimesele mõjuvad lämmastavalt, s. o. surm järgneb lämbumise tagajärjel. Lämmastavaid aineid tarvitati maailmasõjas esimestena ja siia hulka kuuluvad: kloor, broom, fosgeen, superpaliit ja kloorpikriin.

Kloor — Cl₂. Kloor oli esimene sõjagaas, mis võeti maailmasõjas tarvitusele. Esimest korda lasksid kloori välja sakslased 22. aprillil 1915. aastal gaasilaine kujul. Hariliku temperatuuri juures on kloor gaasitaoline, kollakasrohelist värvi ja väga terava ja lämmastava lõhnaga, mille järele teda kerge ära tunda. Veeauruga või kontsentreeritud ammoniaagiga kokkupuutumisel tekitab kloor valgeid udupilvi. Kloor on 2,5 korda raskem kui õhk ja muutub 18° C juures ja 6,5 atm. rõhumisel vedelikuks, mis kujul teda ka teraspudelites alal hoitakse.

Füsioloogiliselt mõjub see gaas peaaegaliselt hingamisorganitele, kutsudes esile valurikka kõha ja tekitades kopsupõletiku ja kopsude tursumise. Katsed näitavad, et kloori kontsentratsioon 2,5 mgr. kloori ühe liitri õhu kohta sissehingamisel keskmise suurusega koera 30 minuti jooksul surmab. Kloori tarvitati peaaegaliselt rünnakuil gaasilainetena, kas puhtal kujul või segatult fosgeeniga või kloorpikriiniga, gaasilaine mürgitavuse tõstmiseks. Kloori leidub maakeral igalpool harilikus keedusoolas (ClNa). 95% kogu maailma kloori toodangust saadakse keedusoolast elektrolüütilisel teel. Kloor ühineb väga ahnelt teiste ainetega, seega kuulub ta mittepüsivate ainete hulka. Kloorist saab kloorlupja, mida tarvitatakse tööstuses riidepleekimiseks ja lahingväljal yperiidiga ülepritsitud kohade desinfitseerimiseks. 90% kõigist lahinggaasidest sisaldavad kloori.

Broom — Br₂. Broom on hariliku temperatuuri juures vedelik, keemise punkt +58,7° C, kuna —7,05° C juures hangub. Broom aurab õhus väga kiiresti, erikaal on 5,5. Tema aur on tumepruun, väga mürgine, vänge lõhnaga, mis inimese kohe kõhima ajab. Veis sulab hästi. Broomi ühendusi tarvitati pisargaasidena ja tema järele oli nõudmine väga suur. Et teda vähe leida on, siis läheb tema tarvitamine puhtal kujul väga kalliks. Oma keemilistelt omadustelt sarnaneb kloorile.

Fosgeen — CoCl₂. See aine on +15° C ja 760 mm rõhu juures värvita gaas, vastiku lämmastava lõhnaga, mis mädaneva puuvilja või heina lõhna meele tuletab. Fosgeen tekib päikesekiirte mõjul kloorgaasi ja süsihappendi segust. — 8° C juures muutub fosgeen vedelikuks, mille tõttu tema tarvitamine puhtal kujul gaasilainena on võimatu. Fosgeen on õhus 3,5 korda raskem ja kloorist 8 korda mürgisem. Fosgeen mõjub ühel ajal mürk- kui ka hingamisorganite ilanaha kiiret vigastust esile kutsuva aienena. Surm järgneb kopsude tursumise ja sellele järgneva õhu puudusest tingitud lämmastuse tõttu. Selle lahinggaasiga mürgitatud isikud peavad võimalikult rahulikult lamama, sest iga liigutust kutsub esile kopsude kiirema tursumise. Fosgeeni surmav kontsentratsioon on 0,3 mgr. ainet liitri õhu kohta. Fosgeen loetakse tema aeglase mõjuvuse tõttu väga kardetavaks lahinggaasiks.

Maailmasõjas tarvitati algul segatult

klooriga balloonidest laskmisel, hiljem kahurmürskudes, granaatides ja pommides.

Kloorpikriin — $C.Cl_3.NO_2$. Kloorpikriin on hariliku temperatuuri ja rõhu juures värvitu, väga terava lõhnaga õlitoline vedelik. Ta on keemiliselt väga püsiv — vesi, happed ja lahjendatud lehelised ei tekita selle aine lagunemist. Maapinnal püsivad tema mürgitavad omadused 5—6 tunni kestes. Gaasitorbikud, mis kloori ja fosgeeni vastu kaitset pakkusid, lasksid seda ainet läbi. Seetõttu tuli ette algul väga palju mürgituse juhte, kuid hiljem leiti tema vastu kaitse aktiveeritud söe näol.

Peale lämmastavate omaduste mõjub kloorpikriin veel pisaraid tekitavalt ja mürgitavalt. Eriti tundelikud on silmad, nimelt silmade sarvnahk. Kontsentratsioon 0,1 grammi ainet kantmeetri õhu kohta kutsuvad välja pisarad, kuna 2 grammi kantmeetri õhu kohta mõjub surmavalt 1 minuti jooksul.

Kloorpikriini tarvitatakse mürskudes, gaasimiinides, käsigranaatides ja mürksuitsu küünaldes kas puhtal kujul või segatult teiste ainetega, nagu fosgeen ja superpaliit. Kloorpikriin vee mõjul lagub väga aeglaselt, mispärast ka vihm tema peale ei avalda suurt mõju. Seda ainet tarvitasid esimest korda sakslased maailmasõjas Itaalia rindel 1917. aasta kevadel.

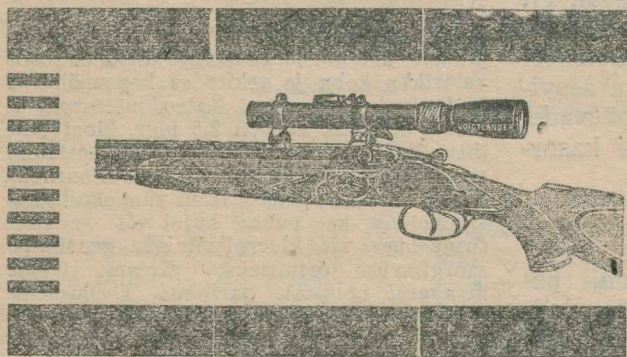
Paliit — $ClCOOCH_2Cl$ ja superpaliit $Cl.COOC:Cl_2$. Paliidi keemispunkt on $+107^\circ C$ järele, superpaliidil $+127^\circ C$ järele, seega hariliku temperatuuri juures vedelikud. Paliit ja superpaliit on täiesti sarnased ained, erinevad ainult keemiliselt struktuurilt. Vedelikuna ei ole need ained kardetavad, mille tõttu mürskude täitmine on hädahutu. Alles gaasipilveks muudena ilmuvad nende ainete suured mürgitavad omadused. Peale mürsu lõhkemise pilve levimist jäävad püsima tüübilised gaasipilved, millised niiske ilmaga hästi, kuiva

ilmaga aga vaevalt on nähtavad. Mõjuvuse kestvus mürsu lõhkemise kohal on umbes 30 minutit. Peale gaasipilvede möödumist on võimalik asuda ilma gaasitorbikuteta lagudele kohtadele — suvel ühe, talvel kahe tunni möödumisel. Füsioloogiliselt mõjutavad sarnanevad need ained fosgeenile. Kontsentratsioon 0,25 mgr. liitri õhu kohta võib juba paari tunni jooksul surmata. Ka vähesel hulgal sisse hingates tekitavad rasket mürgitust. Neid lahinggaase tarvitasid sakslased kahurmürskudes ja gaasimiinides sõja lõpuni rohelise risti märgi all.

Lämmastavateks aineteks nimetati eeltoodud ained seepärast, et surm tuleb õhu puudusel — lämbumise tagajärjel. Mürgitatuile on tarviline kõige täielisem rahu, kuiv, soe, puhta õhuga ruum. Tuleb püüda südame tegevust alal hoida, oksendamist esile kutsuda ja kopsudesse vere juurevoolu ärahoidmiseks anda hapnikku sisse hingata. E. Kask.

Vastutav toimetaja: F. Pinka.

Väljaandja: Kaitseliidu Tall. maleva staap.

Härrad kaitseliitlased!

1. jaan. 1929 seab teie relvad korda ning annab nõu ja juhatust, kuidas edukalt võistelda, relvurpealik

püssisepp Rud. Passup,

Pikal tän. „pilvelõhkujas“ nr. 36.

Laos alati jahipüssid, revolverid ja laskemoon; hästi passivad kotid inglise ja jaapani püssidele; kirebunihutajad alati laos.

Proovieksemplare võib näha malevkondade staapides.

Laetakse jahi- ja sõjaväepüssi padruneid.

M. TESLON'I

Asut. 1884. a.

villavabrik

Asut. 1884. a.

Tallinnas Harju t. 45, oma majas.

Sissekäik Müürivahe tän.

Müüb igal arvul

head valget vatti ja mitmet
seltsi villast ja puuvillast
lõnga, eiet ja lambavillu.
Võtab vastu villu ja puuvillu
kraasimiseks ja ketramiseks.
Töö kiire ja tuntud headuses.
Vana vatt lüüakse uuesti
üles.

Avatud kella 7-3

Hinnad võistlemata odavad.